

‘Hoveniers kunnen veel meer maken dan een tuin met kunstgras en een glijbaan’

Kindvriendelijke tuin vraagt om andere manier van ontwerpen en denken

Een kunstgrasveld, een speelhuisje en een glijbaan. Volgens bioloog Denise Enthoven ziet een kindvriendelijke tuin er nog te vaak zo uit. Terwijl groen volgens haar juist belangrijk is voor de gezondheid, ontwikkeling en creativiteit van kinderen. In haar boek *Speelnatuur in tuin & stad* laat ze zien hoe hoveniers met bomen, struiken, water en natuurlijke materialen veel meer speelwaarde kunnen maken. Met het boek wil ze hoveniers praktische ideeën geven voor groene tuinen die goed zijn voor kinderen én biodiversiteit. ‘Een boomstam levert soms meer speelwaarde op dan een duur speeltoestel.’

Auteur: Frank van de Ven

Enthoven groeide op in een hoveniersgezin; haar vader is hovenier en haar moeder heeft een kwekerij. Volgens haar begint het probleem vaak al bij het eerste gesprek met klanten. ‘Vrienden van mij kregen kinderen en wilden een kindvriendelijke tuin. Dan zag ik wat hoveniers adviseerden: kunstgras met een speeltoestel. Terwijl kinderen daar vaak na een paar dagen al op uitgekeken zijn.’ Veel hoveniers ontwerpen volgens haar nog te veel vanuit onderhoud en zekerheid. ‘Een strak gazon en kunstgras lijken makkelijk. Maar kinderen willen juist plekken die veranderen, verrassen en waar iets te ontdekken valt.’ Dat betekent niet dat een tuin meteen volledig op de schop moet. Juist simpele ingrepen maken al verschil. ‘Leg een paar stapstenen in een grasveld, laat een dikke tak liggen of maak een paadje langs een bloemenstrook. Kinderen verzinnen daar vanzelf spellen mee.’

Een boomstam werkt soms beter dan een speeltoestel

Volgens Enthoven onderschatten hoveniers

vaak hoeveel speelwaarde natuurlijke elementen hebben. ‘Een struik kan tegelijk een hut, verstoppelplek en piratenschap zijn. Een glijbaan heeft eigenlijk maar één functie.’ Ze verwijst daarbij naar onderzoek naar zogenaemde *loose parts*: losse natuurlijke materialen waarmee kinderen zelf spel bedenken. ‘Een tak kan een hengel, zwaard of wandelstok zijn. Dat stimuleert fantasie veel meer dan een standaard speeltoestel.’

Ook bomen spelen volgens haar een grotere rol dan veel hoveniers denken. Enthoven noemt het voorbeeld van speelbomen uit België, waarbij bomen speciaal worden gekweekt zodat kinderen erin kunnen klimmen terwijl ze meegroeien. ‘Waarom zouden we bomen omhakken om een hut te bouwen, als kinderen ook direct in een levende boom kunnen spelen?’

Eerste voorbeelden uit de praktijk

Enthoven ziet inmiddels ook hoveniers die deze manier van ontwerpen toepassen. Zo sprak ze voor haar boek een Belgische ontwerper

die complete speelnatuurtuinen maakt. 'Daar wordt gekeken hoe een tuin op lange termijn interessant blijft voor kinderen én prettig blijft voor volwassenen.' Ze noemt een tuin waarin een cirkel met kiezels in de zomer dient als plek voor een zwembadje en in de winter als vuurplaats. 'Dat soort multifunctionele oplossingen zie je nog weinig, terwijl het juist slim gebruik van ruimte is.' Ook in particuliere tuinen ziet ze kansen. 'Een paar fruitstruiken, hoogteverschillen of een speelboom maken een tuin vaak al totaal anders.'

Hoveniers ontwerpen steeds meer leefomgevingen

In het boek beschrijft Enthoven hoe de rol van hoveniers verandert. 'Je bent niet alleen bezig met bestrating en beplanting, maar met leefomgevingen.' Volgens haar groeit de vraag naar natuurlijke tuinen snel. Vooral jonge gezinnen zoeken buitenruimtes waar kinderen kunnen spelen én waar volwassenen graag zitten. 'Mensen willen schaduw, verkoeling, biodiversiteit en een fijne plek om buiten te zijn. Dat komt allemaal samen in speelnatuur.' Ze merkt dat klanten vaak openstaan voor een andere aanpak zodra hoveniers uitleg geven. 'Als je uitlegt waarom een natuurlijke tuin beter werkt, gaan klanten daar vaak in mee.'

Wetenschap achter speelnatuur

In *Speelnatuur in tuin & stad* koppelt Enthoven praktijkvoorbeelden aan wetenschappelijk onderzoek. Zo verwijst ze naar Fins onderzoek waarbij speelplaatsen van kinderopvanglo-

caties meer bosgrond, planten en natuurlijke materialen kregen. Binnen een maand veranderde volgens het onderzoek het microbioom en immuunsysteem van kinderen positief. Volgens Enthoven laten zulke onderzoeken zien dat groen veel verder gaat dan uitstraling alleen. 'Groen heeft invloed op gezondheid, temperatuur, biodiversiteit en hoe mensen zich voelen.'

Van baby tot puber

Volgens Enthoven wordt bij tuinontwerp nog te weinig gekeken naar verschillende leeftijdsfasen van kinderen. 'Een baby heeft iets anders nodig dan een puber.' Zo noemt ze geuren, schaduw en beschutte plekken belangrijk voor jonge kinderen. 'Onder een boom of naast kruiden voelt veel veiliger en interessanter dan een open grasveld.' Ook pubers blijken volgens haar juist behoefte te hebben aan groen. Voor het boek sprak Enthoven met een puberpaneel. 'Die jongeren wilden juist een plek buiten, onder een boom, een beetje beschut maar niet afgesloten.'

Praktische voorbeelden voor hoveniers

Het boek bevat bewust veel praktische toepassingen voor ontwerpers en hoveniers. Zo staan er plantenlijsten in met inheemse soorten, voorbeelden van eetbare tuinen en ideeën voor natuurlijke speelplekken. 'Een blauwe bes in de tuin maakt al verschil,' zegt Enthoven. 'Kinderen kijken uit naar het moment dat ze kunnen oogsten. Daardoor gaan ze anders naar groen kijken.' Daarnaast besteedt ze aandacht aan klimaatadaptatie. 'Met bomen, schaduw en minder verharding maak je tuinen prettiger tijdens hete zomers.' Ook materiaalkeuze speelt volgens haar een grotere rol dan vaak gedacht. 'Ik zie liever houtsnippers, schelpen of halfver-

harding dan kunstgras. Dat geeft veel meer beleving én blijft koeler in de zomer.'

Minder onderhoud dan vaak gedacht

Volgens Enthoven bestaan er nog veel misverstanden over natuurlijke speelplekken. 'Mensen denken vaak dat natuurlijk groen automatisch veel onderhoud betekent. Maar dat hoeft helemaal niet zo te zijn.' Juist slimme beplanting kan volgens haar werk besparen. 'Een bloemstrook hoeft je niet elke week te maaien. En een groene tuin blijft tijdens droge zomers vaak langer mooi dan een volledig betegelde tuin.' Ze noemt ook simpele oplossingen die weinig kosten. 'Laat in de herfst eens wat bladeren liggen of maak een hoekje met takken en natuurlijke materialen. Kinderen zijn daar uren mee bezig.'

Hoveniers kunnen direct aan de slag

Volgens Enthoven biedt speelnatuur ook kansen voor hoveniers. Vooral in particuliere tuinen, schoolpleinen en kinderopvanglocaties ziet ze veel interesse ontstaan. Dat vraagt volgens haar wel om andere kennis. 'Als hoveniers weten wat groen doet voor ontwikkeling en gezondheid, kunnen ze klanten daar ook beter in adviseren.' Met *Speelnatuur in tuin & stad* wil Enthoven vooral laten zien dat speelnatuur niet ingewikkeld hoeft te zijn. 'Je hoeft echt geen complete jungle aan te leggen. Vaak maken kleine ingrepen al verschil.'

Denise Enthoven is de auteur van het boek *Speelnatuur in tuin & stad*

Ontwerpidee

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!